

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З СУДОВОЇ БУХГАЛТЕРІЇ**

**галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”**

для студентів V курсу заочного факультету

**Харків
2012**

Методичні поради та завдання до практичних занять з судової бухгалтерії (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів V курсу заочного факультету / уклад.: В.М. Глібко, О.П. Бущан, О.В. Курман, А.Д. Марушев, О.Л. Мусієнко.– Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 12 с.

У к л а д а ч і : В.М. Глібко,
О.П. Бущан,
О.В. Курман,
А.Д. Марушев,
О.Л. Мусієнко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 14.12.2012 р.)*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На п'ятому курсі студенти заочного факультету опановують курс криміналістики. Судова бухгалтерія – це комплексна економіко-правова наука, яка відіграє важливу роль в підготовці висококваліфікованих спеціалістів – юристів. Оволодіння такою економіко-правовою дисципліною, як судова бухгалтерія дозволяє слідчим, прокурорам, суддям, вчасно виявляти сліди протиправної діяльності, що знайшли відбиття в даних бухгалтерського обліку. У десятому семестрі проводяться практичні заняття за темами, передбаченими цими методичними порадами та завданнями до практичних занять з криміналістики.

Практичні заняття – одна з основних форм навчання студентів, в процесі реалізації якої відбувається засвоєння практичних навичок використання прийомів, методів та засобів судової бухгалтерії. При підготовці до практичних занять студентам необхідно самостійно опрацювати відповідні розділи підручника, додаткові літературні джерела та засвоїти рекомендації судової бухгалтерії.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: особливості обліку найважливіших господарських процесів і розрахунково-фінансових відносин, що впливають на формування способів вчинення злочину; типові механізми виникнення невідповідностей серед документальної, облікової й економічної інформації, як специфічних проявів ознак злочинів; практику використання облікових невідповідностей у процесі виявлення й розслідування злочинів; форми використання спеціальних знань під час проведення контрольних, перевірочних, слідчих та судових дій; граничні можливості інвентаризацій та Державної фінансової інспекції, які призначаються за зверненнями правоохоронних органів;

вміти: використовувати дані аналітичного обліку для виявлення економічних невідповідностей у господарських операціях; кваліфіковано призначати й організувати проведення інвентаризацій, документальних ревізій, судово-економічних експертиз і всебічно оцінювати їх результати для наступного

використання як доказів; виділяти на основі вихідної інформації ключові бухгалтерські документи, які вимагають першочергової перевірки; використовувати методи документальної й фактичної перевірок у різних ситуаціях діяльності по виявленню й розслідуванню злочинів.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 40 від 16.07.1999 р., зі змін. від 09.02.2006 р. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/3332-17

Положення про Державну фінансову інспекцію України, зат. Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 499/2011. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/499/2011

Порядок проведення ревізій Державною фінансовою інспекцією України та її територіальними органами в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, Наказ Міністерства фінансів України від 10.04.2012 № 446. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/go/z0636-12

Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні: Закон України № 13 від 26.01.93, зі змін. від 15.03.2006 р. zakon.rada.gov.ua/go/2939-12. [Електрон. ресурс].

Порядок проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою, затв. Постановою Кабінету Міністрів України N 550 від 20.04.2006 р. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-п

Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/annot/4038-12

Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: від 11.08.1994р. № 69 (зі змінами 1997-2010 років) [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94

Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затв. Наказом Міністерства фінансів України №88 від 24.05.95 р. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua>laws/show/z0168-95

Порядок взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України затв. спільним наказом Голов КРУ, МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України № 346/1025/685/53 від 19.10.2006 р. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua> laws/show/z1166-06

Судова бухгалтерія: підручник / В. М. Глібко, О. П. Бушчан. – Харків «Право», 2011. – 192с.

Павлюк В.В., Сердюк В.М., Акаєв Ш.М. Контроль і ревізія: Навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 196 с.

Шарманська В.М., Шарманська С.О., Головка І.В. Судова бухгалтерія: Навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2008. – 454 с.

П Л А Н

практичних занять у 10 семестрі

1. Тема: “Бухгалтерські документи та їх використання в процесі розслідування злочинів”

(2 год.)

П л а н

1. Поняття, обов’язкові та додаткові реквізити бухгалтерських документів;
2. Криміналістична класифікація бухгалтерських документів.
3. Види підробок у бухгалтерських документах, доброякісні і недоброякісні документи;
4. Методи перевірки окремого бухгалтерського документа (арифметична, нормативна, формальна)
5. Порядок вилучення бухгалтерських документів правоохоронними органами.

Під час практичного заняття студенти під керівництвом викладача розглядають різні варіанти застосування методів перевірки окремого бухгалтерського документа з метою виявлення підробок (матеріальних, інтелектуальних) у представлених зразках документів.

Ф а б у л и

Ситуаційна задача № 1

У ході проведення фінансової перевірки на підприємстві “Олія” ревизором було встановлено, що деяким особам цього підприємства повторно виплачувалась заробітна плата за липень 2007 р. Матеріали ревізії були передані до прокуратури.

Завдання

1. Визначити, які ще документи необхідно вилучити на підприємстві.
2. Оформити процесуальний документ, який складає слідчий для вилучення документів.

Ситуаційна задача № 2

У процесі перевірки об'єктів підприємницької діяльності співробітник міліції провів контрольну закупівлю й виявив факт обману споживачів, а також ознаки підчищення в накладних на товарно-матеріальні цінності.

Завдання

1. Визначити, які документи необхідно вилучити на підприємстві.
2. Яким документом необхідно оформити результат вилучення.
3. На який строк правомірне вилучення бухгалтерських й інших документів співробітниками міліції.

Додаткова література

1. Закон України Про електронні документи та електронний документообіг 22.05.2003. № 851. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua>laws/show/851-15

2. Інструкція “Про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду”, затверджена наказом Генеральної прокуратури України від. 27.08.2010 р. № 51/401/649/471/23/125. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua>laws/show/v0051900-10

3. Наказ Держкомстату України “Про затвердження типових форм первинного обліку й інструкції про порядок їхнього

виготовлення зберігання і застосування” від 27.07.1998 р. № 263 (Редакція станом на 24.01.2004). [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-98

4. Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок її заповнення: Навчальний посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.

2.4. Тема: “Особливості організації й проведення документальної ревізії та судово-економічної експертизи”

(2 год.)

П л а н

1. Сутність і завдання проведення ревізії Державною фінансовою інспекцією за зверненнями правоохоронних органів.

2. Правові і фактичні підстави проведення документальної ревізії за зверненням правоохоронних органів.

3. Сутність і завдання та класифікація судово-економічних експертиз;

4. Фактичні підстави і порядок залучення експерта-економіста (ст. 243 КПК України).

5. Порядок оцінки і використання матеріалів ревізії та судово-економічної експертизи слідчим та судом.

Під час заняття студенти під керівництвом викладача розглядають різні варіанти вирішення прикладних питань, що виникають в процесі призначення і проведення Державною фінансовою інспекцією ревізій, а також залучення експерта-економіста. Відпрацьовування практичних навичок щодо: визначення ситуації доцільності проведення документальної ревізії, визначення моменту її призначення; оформленню документів про призначення документальної ревізії, особовості залучення експертів-економістів.

Ф а б у л и

Ситуаційна задача № 1

У районній поліклініці поточний ремонт приміщень проводила бригада з трьох чоловік, з якими був укладений договір на виконання робіт протягом місяця. Заробітна плата працівникам, виплачувалася по видаткових касових ордерах. При перевірці бухгалтерських документів оперативного працівника зацікавив той факт, що заробітна плата, виплачена робітником за місяць роботи, велика по обсязі і склала 800 грн. на людину. По паспортним даним він знайшов робітників, що виконували ремонтні роботи, і одержав у них письмові пояснення. У своїх письмових показаннях робітники повідомили, що вони одержали по 300 грн. безпосередньо від головлікаря поліклініки й у видаткових касових ордерах не розписувалися. Касир поліклініки у своїх показаннях підтвердила, що за вимогою головлікаря вона видала йому заробітну плату тимчасових робітників-ремонтників, а їхнього підпису у видаткових касових ордерах - підроблені і поставлені безпосередньо головлікарем.

Завдання:

1. Визначити, які документи необхідно вилучити на підприємстві.
2. Скласти подання до суду про призначення документальної ревізії на досудовому розслідуванні.

Ситуаційна задача № 2

У ході проведення слідства по справі проти керівника та головного бухгалтера ТОВ “Альфа” у слідчого виникла необхідність у компетентних висновках по господарських операціях, проведених ТОВ “Альфа” в період з 01.01.200_р. по 15.01.200_р., у встановленні відповідності підписів на корінці чека від 14.01.200_р., згідно з яким із поточного рахунка підприємства було знято 10000 грн, підписам вищевказаних посадових осіб ТОВ “Альфа”.

Завдання

1. Яку експертизу необхідно призначити за даних обставин?
2. Яким процесуальним документом буде призначено проведення експертизи?
3. Який документ буде складений за результатами експертизи?

Ситуаційна задача № 2

За актом ревізії від 05.02.200_р. за № 25 виявлено махінацію з видачею авансових сум на відрядження. Встановлено, що бухгалтерія підприємства “Зоря” здійснювала видачу грошових коштів на відрядження трьом особам, але після проведення ревізії підтверджується факт відрядження одного працівника.

Слідчий виніс постанову про призначення судово-бухгалтерської експертизи і направив матеріали кримінальної справи та документи підприємства “Зоря” до науково-дослідного інституту судових експертиз м. Харкова.

На вирішення експертизи поставлене таке питання:

1. Перевірити, чи підтверджується документально висновки ревізора КРУ м. Харкова (акт ревізії від 05.02.200__р. за № 25) щодо нецільового використання підзвітних коштів на підприємстві “Зоря”, призначених для службових відряджень.

На експертизу надані такі матеріали: касова книга; касовий звіт.

Завдання

1. Яку експертизу необхідно призначити за даних обставин?
2. Які документи необхідні для вирішення поставленого питання.

Додаткова література

Інструкція “Про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень”. Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.98 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 30.12.04 № 144/5). [Електрон. ресурс]. zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98

Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз: Затверджено наказом Міністерства юстиції від 8 жовтня 1998 р. № 53/5. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98

Порядок проведення ревізій Державною фінансовою інспекцією України та її територіальними органами в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях, що провадять діяльність, пов’язану з державною таємницею, Наказ Міністерства фінансів України від 10.04.2012 р. № 446. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/go/z0636-12

Порядок взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України: затверджено спільним наказом Головкин, МВС, СБУ та Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 р. № 346/1025/685/53. [Електрон. ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-06

Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза: Навчальний посібник. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2005. – 232 с.

Мумінова-Савіна Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – Вид. 2-ге. без змін. – К.: КНЕУ. 2006. – 268 с.

Судова експертиза: нормативно-правове регулювання та наукові коментарі: Навчально-довідковий посібник. – Х.: ТОВ “Одіссей”, 2004. – 448 с.

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З СУДОВОЇ БУХГАЛТЕРІЇ**

**галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”**

для студентів V курсу заочного факультету

У к л а д а ч і : ГЛБКО Василь Миколайович,
БУЩАН Олег Петрович,
КУРМАН Олександр Васильович,
МАРУШЕВ Анатолій Дмитрович,
МУСІЄНКО Олег Леонідович

(у авторській редакції)

Відповідальний за випуск *В.М. Глібо*